

Rachida Lamrabet
Vertel het iemand
Lesbezoek in het kader van FIXDIT

In de roman *Vertel het iemand* maken we kennis met een jonge Amazigh (in de opdrachten wordt verder aan hem gerefereerd als ‘de jongen’). Hij wordt bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog naar het Franse front gestuurd en komt terecht in een wereld waar niets is wat het lijkt. Hij schrijft zijn ervaringen neer in een dagboek: het verhaal van zijn jeugd, de oorlogsgruwel en het racisme van de officiers. Wat hij in zijn dagboek schrijft, wordt later tegen hem gebruikt in een proces voor de krijgsraad wegens hoogverraad. Hij krijgt in de gevangenis bezoek van een man aan wie hij zijn verhaal vertelt. Die man is zijn vader, een Fransman die in het zog van de Franse militairen en ondernemers door Marokko trok om te tekenen en het land te ontdekken. De schrijfster van deze roman, Rachida Lamrabet, komt bij jullie op bezoek. Tijdens dat bezoek mogen jullie vragen stellen: wat zou jij haar willen vragen?

De vader van de jongen hoort dat zijn zoon een dagboek bijhield (p.30): ‘Later ontving Déjean me in zijn kamer. Hij vertelde dat de jongen een dagboek bijhield en dat hij zich moest verantwoorden voor de krijgsraad om wat erin stond.’

Zijn vader krijgt het dagboek in handen en leest daar het volgende (p.32): ‘Ik vraag hem vergiffenis voor de dingen die ik opschrijf en die in mijn verbeelding anders zijn dan ze werkelijk zijn. (...) Toch is wat ik beschrijf geen leugen. Deze gedachten en beelden komen van een onbekende plek en voor mij zijn ze net zo echt als het bloed dat we aan onze handen hebben.’

In een gesprek dat de jongen met zijn vader heeft zegt hij (p.36): ‘In dit vuile schrift staat niets wat strafbaar is. Tenzij jullie wetten de verbeelding van een man aan regels hebben onderworpen waar ik niet van op de hoogte ben.’

VRAAG 1:

- a. Heb jij ooit een dagboek bijgehouden?**
- b. Stel je voor dat het antwoord op de vraag hierboven ‘ja’ was (ook als het antwoord dat je gaf ‘nee’ was): hoe zou jij het vinden als wat je in je dagboek schrijft als bewijsmateriaal wordt ingezet?**
- c. Wat bedoelt de jongen volgens jou met de zin ‘De gedachten en beelden komen van een onbekende plek en voor mij zijn ze net zo echt als het bloed dat we aan onze handen hebben’?**
- d. Wissel je antwoord uit met een klasgenoot en vergelijk hoe jullie deze zin hebben geïnterpreteerd.**

VRAAG 2

- a. De jongen vertelt over een handelaar, Hamid, die naar zijn dorp kwam en verhalen vertelde over het leven van de sultan van Fès, Moulay Abd el Aziz. De sultan heeft een beer (p.53-56), maar de bode gelooft het niet en denkt dat de sultan zich verkleedt als beer, waarom denkt hij dat volgens jou?**
- b. De bode loopt rechtstreeks in de armen van de beer. Echter, tot het laatst gelooft de bode dat het niet een beer is, maar de verkleedde sultan. Waaruit blijkt dat?**

Op de website annefrank.org lezen we over oorlogsenthoustiasme tijdens het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, ook wel de Grote Oorlog genoemd: ‘De uitbraak van de Eerste Wereldoorlog wordt door veel mensen met vreugde ontvangen. Op 2 augustus 1914 gaan jonge Duitsers de straat op en zingen nationalistische liederen om te vieren dan hun leger zich klaarmaakt voor de oorlog. Ook in Engeland en Frankrijk is er veel enthousiasme. Mensen melden zich spontaan om vrijwillig

in dienst te gaan. (...) Ook speelt mee dat bijna iedereen erop rekt dat de oorlog kort zal duren en zal eindigen met een overwinning.'

(bron: [Oorlogsenthusiasme](#) | Anne Frank Stichting)

c. Deze houding zouden we naïef kunnen noemen: er stierven heel veel soldaten (rond de 8,5 miljoen) en de oorlog duurde vier jaar. In de roman lezen we op p.56 dat de bode van de sultan in de armen loopt van een beer, en dat met de dood bekoopt. Probeer de houding van de bode en de naïeve (begin)houding van veel mensen tijdens WOI met elkaar in verband te brengen. Leg uit in hoeverre deze houdingen en de consequenties die erop volgen op elkaar lijken. Gebruik het woord 'verbeelding' in je antwoord.

VRAAG 3

a. Op p.158-166 lees je over de aankomst van het schip waarmee de jongen als soldaat van Marokko naar Frankrijk reist. Hij beschrijft deze aankomst gedetailleerd, hij ervaart hoe hij en de andere soldaten worden verwelkomt. Sommige van zijn indrukken benadrukken hoe hij zich in Frankrijk gezien voelt als welkome held. Maar andere indrukken benadrukken juist dat hij ook gezien wordt als buitenstaander. Probeer zoveel mogelijk ervaringen, gedachten en indrukken te verzamelen uit dit fragment en probeer ze hieronder in het schema een plek te geven.

Held	Buitenstaander

b. Vergelijk jouw ingevulde schema met dat van een klasgenoot: in hoeverre verschillen ze? Wat komt overeen? Bespreek dat met elkaar en noteer welke verschillen jullie zien.

VRAAG 4

Op p.212 lees je:

'Wie is het waard om te sterven voor het vaderland van de Fransen? Wij.

Wie is het waard om te sterven voor het vaderland van de Fransen? Wij.

Wie is het waard om te sterven voor het vaderland van de Fransen? Wij.

Wie is het waard om te sterven voor het vaderland van de Fransen? Zij.'

a. Lees in je tekst op p. 211-212 ook de drie zinnen die voorafgaan aan het fragment in het kader hierboven. Waarom wordt de zin steeds herhaald in het fragment hierboven?

b. Welk effect heeft deze herhaling op jou als lezer?

c. We lezen dat de jongen geen idee had van iets als een 'vaderland'. Toch sterven veel van zijn landgenoten om Frankrijk te redden. Hoe ervaart hij dat in dit fragment? Citeer in elk geval twee zinnen om jouw antwoord te verduidelijken.

d. In hoeverre kun jij je voorstellen hoe het zou zijn om te moeten vechten voor een land waarin je niet bent geboren? Leg je antwoord uit.

VRAAG 5

De jongen bezoekt tijdens een avond dat hij verlof heeft bij een vrouw, Mariam (p.227). Zij verdient geld door zich te prostitueren. Ze geeft hem een pamflet van de Duitsers waarin zij de soldaten uit Afrikaanse landen oproepen om te vechten aan de zijde van de Duitsters. Miriam en de jongen praten over de verschillende kanten in deze oorlog. Daarna lezen we zijn gedachten (p.231): 'De catastrofe was niet dat wij hier waren en voor anderen vochten. De echte catastrofe was dat we ondertussen hadden geleerd om een onderscheid te maken op grond van iets waar we vroeger geen belang aan hechtten.'

a. Bespreek met een klasgenoot wat het is waaraan de jongen vroeger geen waarde hechtte. Wat is er veranderd en hoe komt dat? Noteer jullie gezamenlijke antwoord.

b. Hoe ziet een wereld eruit waar mensen geen waarde hechten aan iets als nationale identiteit en landsgrenzen? Maak samen een mindmap waarbij je in het midden de woorden 'wereld zonder grenzen' noteert. Maak vervolgens vertakkingen:

-Wat is er nodig voor zo'n wereld?

-Wat zijn de voordelen van zo'n wereld?

-Wat zijn de nadelen van zo'n wereld?

-Hoe ziet zo'n wereld eruit? (tekenen mag)

Probeer zoveel mogelijk aspecten in jullie mindmap weer te geven, je mag dus meer vertakkingen bedenken. Als iedereen klaar is, kunnen jullie met anderen uitwisselen, of een rondje maken door de klas om de mindmaps van klasgenoten te bekijken: die instructies krijg je van je docent.